

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

IV. Aliquando chorepiscopatus concedebatur, recisis plurimis facultatibus quæ huic ministerio competebant; ut patet è Synodo Regensi, in caussa Armentarij; cui tamen confirmatio neophytorum ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-15591

qui eodem tempore floruit quo Dionysius, videtur hæcisse interpretationi à superiore non dissimili. Ait enim in Breviatione canonum Titulo LXXIX. *Vt Chorepiscopi, id est, vicarij Episcoporum, nec Presbyteros nec Diaconos ordinent, nisi tantum Subdiaconos. Concil. Anquiritan. Tit. 13. Conc. Antioch. Tit. 20.* Superest alterum membrum canonis Ancyrani, quod agit de Presbyteris civitatis. Ejus sententiam refert Ferrandus Titulo XCII. *Vt Presbyteri civitatis sine jussu Episcopi nihil jubeant, nec in unaquaque parochia aliquid agant. Concil. Sardic. Tit. 13. Legendum Concil. Anquir.* Nulla enim fit mentio Presbyterorum civitatis in Concilio Sardicensi; sed in solo Ancyrano, dicto canone. Tres istæ interpretationes constanter legunt, *Presbyteris civitatis*, dandi casu, & *in unaquaque parochia*. Vnde sine dubio emendari debet textus Græcus, legique, *ἐν καθ' ἑαυτὴν παροικία*; non autem *ἐν ἐπέρα*, ut præfert lectio Zonaræ. Mutilum etiam alia ex parte Græcum contextum esse constat, ex iisdem interpretationibus. Hiatus enim hujus sententiæ, *sed nec Presbyteris civitatis sine literis Episcopi & jussu in unaquaque parochia*, his verbis supplet, *aliquid agere*. Itaque in Græco contextu deest *πρὸς τὸν ἑαυτὸν*, aut quid simile. Quo loquendi modo utitur Synodus Laodicensa in simili specie: *Presbyteri præter consilium Episcopi nihil agant, jussu τὸν ἑαυτὸν*. Scilicet coercita est Presbyterorum urbicorum functio ad arbitrium Episcopi, de quo literis constare oportuit. Quod esset Chorepiscopi munus erga promovendos ad presbyteratum in agris & vicis, colligere licet ex administratione rusticarum parocciarum, quæ illi credita erat. Scilicet morum inquisitio, imò & delectus eorum qui adscribendi erant, ad eum pertinebat. Quod in Oriente locum habuit, ut docet Collectio Canonum Arabicorum can. LX. *Non enim licet ut ullus ministret in sacello sive capella diæcesis sine licentia Chorepiscopi, quandoquidem ipse est caput illorum.* Istud omnibus Presbyteris arrogat epistola Nicænæ Synodi, ut designent eos qui mererentur adscisci in clerum, *καθ' ἑαυτὸν, ἢ ὄνομα ἑπιλόγου τῆς ἀγίας τῆς κλήρης*. quæ curam Chorepiscopi non excludunt.

III. Eximiam pauperum curam Chorepiscopos gessisse dixi, secundum mentem Synodi Neocæsariensis, cujus hæc est sententia. Presbyteris agrorum liberum non esse ut orationem faciant in Ecclesia civitatis, coram Episcopo, vel urbis Presbyteris. Vnde sequi videbatur idem statuendum de Chorepiscopis, qui rusticis parocciis præerant; maximè cum essent se-

cundi ordinis Sacerdotes. Hoc enim significant verba illa, *ad similitudinem septuaginta constitutos esse*. Presbyteros enim, sive minoris gradus præceptores, cum septuaginta Discipulis componebant veteres; ut patet ex Hieronymo, qui duodecim fontes explicans allegoricè in epistola ad Fabiolam de LII. mansionibus, *Nec dubium, inquit, quin de duodecim Apostolis sermo sit, de quorum fontibus aque derivatæ totius mundi siccitatem rigant. Iuxta has aquas septuaginta creverunt palme, quas & ipsos secundæ ordinis intelligimus præceptores; Luca Evangelistæ restante duodecim fuisse Apostolos, & septuaginta Discipulos minoris gradus, quos & binos ante se Dominus præmittebat.* Attamen et si inter Presbyteros recensentur Chorepiscopi, canon decernit eum honorem illis deferri ut offerant *honorati*, præsentè Episcopo & Presbyteris civitatis. Cujus moris eam rationem reddit, quia comministri sunt, & impensum studium pauperibus exhibent. Quorum verborum hic est sensus; Chorepiscopos non esse adscribendos Presbyteris agrorum, sed potius inter comministros civitatis adsciscendos, quia Episcopum sollicitudine episcopali in pagis visitandis levant, eiusque vices gerunt, ideoque *συνεργηταὶ* dici possunt. Vnde fit, & ex studio quod erga pauperes exhibent, ut offerant *honorati*, *καθ' ἑαυτὸν καὶ πτωχοὶ*. Quæ synodi verba, ne sint otiosa, ita intelligi debent, ut Chorepiscopi solenniori & celebriori pompa in sacris ministeriis obeundis procederent quàm Presbyteri civitatis, eo satellitio Clericorum stipati quod episcopalem quandam honorem referret, licet revera eorum gradus ad typum septuaginta Discipulorum esset expressus. Curam verò pauperum præcipuam gerebant, quos arbitrio Episcopi, & suo ministerio, procurabant, ita ut miseris species quædam frumentationis præberetur. Quare inter cetera Chorepiscopi munia, in Opusculo Ebonis, refertur peregrinorum & pauperum exhibendorum studium, maximè cum morbo vexantur: *Hospitalitatem scilicet; infirmos visitando, obsequia benignitatis, & benedictionis, & sanctæ unctionis inferre.* Ex eo profectum ut in Canonibus Arabicis, Chorepiscopis cura imminet præficiendi aliquem, qui juxta vires uniuscujusque vici eos reditus colligat qui ab Episcopo ad alendos pauperes & recreandos peregrinos impendi debent.

IV. Aliquando tamen chorepiscopatus conferebatur angustioribus finibus exercendus; ut contingit in causâ Armentarij, cujus ordinatio ad episcopatum Ebrodunen-

Vide epistolam Leonis I. ad Presbyteros apud Barinum, & Theodulphum Aurelianensem Episcopi, allegantem Presbyteros sine diæcesibus.

Opusc. Ebonis Archiep. Rem. in Appendice Historiæ doctæ.

Syn. Laodic. c. 17.

Epist. Nic. Syn. apud Theod. l. 1. c. 11.

Syn. Neocæs. c. 14. si quis presbyterus in agro suo orationem faciat in ecclesia civitatis, coram episcopo, vel urbis presbyteris, non habet potestatem.

syn. Reg. c. 3.

sem, à duobus tantum Episcopis peracta, rescissa est à Synodo Regensi anno quadringentesimo trigesimo nono. Concessum tamen est Armentario ut Chorepiscopi nomine Ecclesiam unam obtinere posset, si quis Episcopus eam illi conferre voluerit; sed iis legibus quæ chorepiscopatum illum in angustias redigunt. Vetatur enim ne duarum Ecclesiarum gubernationem obtinere possit, ne quis ei locus decernatur quem curiæ & civitatis species aut ordo nobilitat, ne vel ultimum Clericum ordinet in sua Ecclesia, ne unquam in civitatibus offerre præsumat, etiam sub Episcoporum absentia. Attamen hoc unum chorepiscopatus vestigium illi relinquunt, ut *in sua Ecclesia neophytos confirmare & ante Presbyteros offerre possit*. Sed recisæ illæ facultates satis evincunt ordinario jure Chorepiscopis eas competitivisse, etsi aliis probationibus destitueremur.

V. Ex iis quæ hucusque differuimus manifestè constat cur Ferrandus Diaconus, Isidorus Hispalensis, & antiqua Canonum interpretatio, Chorepiscopos, Vicarios Episcoporum, & Concilium Parisiense, ministros esse dixerint. Hinc explicandus est locus Sidonij, eruditorum disputationibus famosus: qui de Claudiano Mamerti Viennensis Episcopi fratre loquens, quem ejus *Consiliarium in judiciis, Vicarium in Ecclesiis, & Procuratorem in negotiis* fuisse observat, antistitem ordine in secundo esse scripsit.

Sidon. l. 4. ep. 21.

*Antistes fuit ordine in secundo,
Fratrem fasce levans episcopali.
Nam de Pontificis tenore summi
Ille insignia sumpsit, hic laborem.*

Vel me tacente nemo est qui non videat merum Chorepiscopum describi, qui vices Episcopi gerit, etsi nomine & dignitate episcopali non fruatur. Secundus ordo presbyteratum significat, in quo ita constitutus erat Claudianus, ut antistes esset, id est, primas partes presbyterij obtineret in sollicitudine episcopali. Quare emendandus est Gennadij locus, qui Claudianum istum, Episcopum Viennensem appellat. Air enim, de Salviano loquens: *Scriptis expositiones extremae partis Ecclesiasticæ ad Claudianum Episcopum Viennensem*. Rescribendum est, *Chorepiscopum*. Nunquam enim episcopatum Viennensem obtinuit, cum illi Mamertus superstes fuerit. Vir eruditus Ioannes Savaro, in Notis ad Sidonium, putabat Claudianum Archidiaconi munus exercuisse in Ecclesia Viennensi, unde adeptus esset antistitis nomen ordine in secundo. Quæ explicatio aliena est à modo loquendi veterum, qui Presbyteros in secundo sacerdo-

Gennadius de vitijs illecebræ, in Sidonij.

Opratus Mil. l. 5. contra Parmen.
Facund. Hieronim. l. 12. cap. 3. Sidonij. l. 4. ep. 21. Lex. 20. in Appendice C. Theod.
1 Leo l. ep. ad Anast. Thebal. c. 4.
2 Hier. ep. ad Fabiol. supra laudat.

tio, Diaconos in tertio constitutos dicebant, quartum ordinem à capite Subdiaconatum, Presbyteros, secundi ordinis præceptores, secundi in Ecclesia ordinis; quemadmodum apud Græcos Gregorius Nazianzenus à patre in presbyterium adscriptus, se in secundas sedes promotum scripsit, *eis ἰσοῦσαν τοῖς δευτέρου*. Itaque Archidiaconus erat Primicerius tertij ordinis Diaconorum. Sed Chorepiscopus erat antistes ordine in secundo.

4 Syn. Rom. in Symm. c. 6.

Greg. Naz. in carm. de vita sua

VI. Tandem Leo Primus Galliarum & Germaniarum Episcopis respondens aliquot annis post Synodum Regensem, Chorepiscoporum ministerio fines quosdam præscripsit, arctiores quàm essent antiquitus. Nam præter Diaconorum & Presbyterorum ordinationes, quæ antiquis canonibus erant vetitæ, baptizatorum consignatione, quæ etiam ipsi Armentario relicta fuerat à Synodo Regensi, altarium & virginum benedictione illis interdixit, licet Presbyteris committi solerent. Sed ordinationem Subdiaconorum liberam illis reliquit, quæ etiam à Concilio Hispalensi habito anno DCXIX. vetita non est; licet eo tempore huic gradui lex cœlibatus adjuncta fuisset, non solum ex Gregorij Magni decreto, sed etiam ex consuetudine antiquiori, quæ canone Concilij Agathensis confirmata est anno quingentesimo sexto.

Leo ep. 8. ad Ep. Germ. & Gal.

Dubitarunt Galli de Chorepiscoporum ministerio anno DCCXLVII. Quæ de re Pippinus Major domus Francorum retulit ad Zachariam Summum Pontificem: qui canonem decimum Concilij Antiocheni servandum esse decrevit, quo Subdiaconorum ordinatio diserte illis permittitur. Eo responso plenè satisfactum non est iis dubitationibus quæ anticipem tenebant Ecclesiam Gallicanam. Cuique enim comperta erat definitio Synodi Antiochenæ, sed de verborum genuino sensu erat quæstio. Quare necessaria fuit altera Relatio, quæ temporibus Caroli Magni missa est ad Leonem III. qui controversiam solvit juxta definitiones decessorum suorum, id est, Leonis I. & Zachariæ, & juxta præscripta canonum, id est, Synodi Ancyranæ, Antiochenæ, & Neocæsariensis; decrevitque irritas esse Presbyterorum, Diaconorum, & Subdiaconorum ordinationes, infantium consignationes, Ecclesiarum & virginum benedictiones; quæ omnia ab Episcopis iterum erant rite peragenda. Rectè quidem & canonicè Presbyterorum & Diaconorum ordinationes à Chorepiscopis tentatas rescidit. Sed hæreo in ordinationibus Subdiaconorum; quæ illis diserte permittæ erant à Concilio

Zacharius ep. ad Pippinum ep.

lib. 6. c. 27. M. Gregorij ep. 4. Jan.

Concilij Antiocheni.